

for Enhver, ſom nogenſinde havde hørt mit Navn nævne i nogenſomhelſt Sammenhæng; deſuden er det jo Sik her i Danmark, naar en Løbe træder op i Kunſten, Literaturen eller Politiken, der da ſørſt gjøres opmærksom paa hans jødiſke Afſtammung. Man ſøger at vække det ſlumrende Nacehad (Modſigelse). Jo, man fortæller, at han er fremmed, at han ikke er rigtig danſk. Det er ialtſald ſikkert, at det er ſket ved den Agitation, ſom reiſtes overfor mig paa Langeland. Paa Langeland var det et æret Medlem af dette Thing, ſom beſørgede det, det Dvrige gjøre Bladene, og de Smudſfigheder, ſom man ikke anſtændigviſ kan ſige ved den Leilighed, dem lader man Smudſbladene her i Kjøbenhavn beſørg. Jeg kan forſikre, at, hvis man vidſte, hvor krænket en Løbe vilde ſig, naar diſſe Ord nævnes mod ham, vilde ſelv Fanatikere betænke ſig ved at anvende dem imod ham. Hvis man vidſte, hvorledes man ſøler Jordbunden liſte bort under fine Fødder, naar der ſiges, at man er fremmed, — og det ſiges trods den megen Modſigelse — tror jeg, at man vilde betænke ſig paa at erklære en danſk Medborger for hjemløs i hans eget Hem. Jeg troede, at man vidſte, at jeg ikke er Chriſten; men det at jeg ſtrag ſagde, at jeg ikke er Løbe, at jeg ikke er Troende, det ſkulde alſaa vække ſaamegen Forbauſe og Forargelſe. Ja, man er gaaet ſaa vidt, at en af Folkekiſkens Præſter har udtalt, at jeg ikke engang troede paa Balhals Guder — en Udtaleſe, der er beſynderlig fra en af Folkekiſkens Præſter; man var ſaa forbauſet over, at noget Trebie kunde gives. Jeg forſikrer, der kan gives noget Trebie, og der gives her i Landet mange Steber, at der er Folk, ſom vedkjende ſig ikke at være Aabenbaringstroende, men have en beſtemt filoſoffi, religiøs Anſtuelse af Tingene. Det er jo en meget rationaliſtiſt Strømning, ſom gaar gennem hele den danſke Literatur. Den udspringer fra Holbergs ſunde Fornuft, og hvis ærede Medlemmer nogenſinde ſkulde faae Lyſt, ſaa ſkulde de læſe Holbergs „Niels Klim“, thi ſaa vilde de faae at ſe, hvilke Kjætterier Holberg tillader ſig. Der kan man tale om Gaan og Forargelſe imod Religionen. Men den gaar videre endnu; den gaar igjennem hele det attende Aarhundrede, gennem Heibergs Religionsløshed, gennem Malthe Bruun og hele den Tid lige indtil Dehſenſchlägers første naturfiloſoffiſke Digte, ſom jo ere fritænkerſke. Den gaar igjennem Heibergs Skrifter og Søren Kierkegaards Angreb paa Præſteſtanden for endelig at udmunde i vor Tids moderne Rationaliſme. Jeg kan forſikre, at en ſaadan Livs-anſtuelse, ſom ikke er aabenbaringstroende, ikke er ſaa mærkelig eller ſjelden her i Landet, at man ikke rolig kan ſe paa, at en Medborger har den. Men, ſom ſagt, en ſaadan løsræven Sætning er det, ſom man har brugt imod mig. Det er jo let at indſe, at hvis man havde taget hele min Udtaleſe for, ſaa vilde

Sagen ſtrag have ſet ganſte anderledes ud. Saa var Blomſten tagen bort af hele Agitationen; ſaa var Buketten tagen af den Kalk, ſom man havde i Sinde at byde mig. Derfor var det ogsaa meget fornuftigt, at man fra Modſtanderne Side ſtadig kun holdt ſig til det rent Negative men ganſke rolig umblod det Poſitive, ſom jeg havde paafaaet. Nu taler man ſaameget om Forargelſe, men jeg vil ſpørge: Fra hvem kommer da Forargelſen? Er det mig, der har blandet Religion og Politik med hinanden? Og er det ikke Forargelſe at anføre en Mand paa den Maade, at man kun fremhæver det, der paſſer i Ens Kram, men derimod udelader Alt, hvad der kan virke gavnligt for ham? — Saaledes var det nu gaaet til, og ſaa var det, at jeg blev valgt til Trods for hele denne Agitation. Nu var det alſaa Takkiſens første Skridt at ſige til Langelænderne: Vogt Eder for at vælge en Løbe, en Fritænker, men da Langelænderne nu ikke tilſtræffeligt anerkjendte mine Modſtanderes Syn paa Sagen og valgte mig, ſaa blev Poſitionen en helt anden, og ſaa var det, at det heb ſaaledes: Lag Eder i Agt for denne Mand, thi han er en Gudsfornegeter og kan ikke aſlægge Eden. Saa var det, at Edſpørgsmaalet begyndte at komme frem, og ſaa ſagde man, at der maatte forelægges mig en borgerlig Ed, idet man da ſamtidig paſſede at erklære, at det viſtnok var imod Owens hiſtoriffe Begreb at forelægge mig en ſaadan, og at der efter al Sandſynlighed i det Mindſte maatte kræves en Grundlovsforandring, for at dette kunde ſke. — Min Stilling var klar. Jeg havde fra Begyndelſen af erklæret, at jeg havde til Hensigt at aſlægge Eden efter den brugelige Formular, men da der var ſaamegen Tale om den borgerlige Ed af ikke religiøs Natur, ſaa var det jo naturligt for mig, ſom ikke vilde ſpøde Nogen — ſkjøndt jeg ikke vidſte, hvormed jeg ſpødte dem, hvad jeg ſtrag ſkal komme til — at viſe mig imødekommende overfor et ſaadan Krav til mig, ſom ſkulde ligge i, at jeg ſkulde aſlægge en borgerlig Ed. Da var det, at Proteſten kom for her i Thinget. Den blev ganſke viſt afviſt af Udvalget, men Ordſpøreren for Udvalget (Suel) mente dog ved denne Leilighed at kunne ſige, at hvis jeg havde brugt de Udtalelſer, ſom Proteſten indeholdt — han ſagde meget rigtig: „hvis jeg havde brugt dem“, thi han maa jo have erfaret, at jeg havde ſagt meget Mere end dette — ſaa mente han — det var hans perſonlige Mening men ikke hans Mening ſom Udvalgets Ordſpører —, at jeg ikke kunde ſtedes til Ed efter den brugelige Formular, ſom han iøvrigt citerede. Jeg veed nu ikke, om det var diſſe Ytringer af det ærede Medlem, ſom den høitærede Formand maatte tillægge ſaamegen Vægt, at han af denne Grund ikke ſtrag tilſtillede mig Edsformularen, thi ſom det vil erindres yttrede Formanden, da Mødet var ſtuttet, at nu vilde